SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2264

av Hanna Schölander (L)

Frihet att cykla – ett tydligare statligt ansvar för cykelvägar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över väglagen för att undanröja rättsliga hinder för friliggande statliga cykelvägar där de behövs för säkra och sammanhängande cykelstråk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra statens ansvar för cykeltrafikens framkomlighet och förutsättningarna för att prioritera och genomföra cykelinfrastruktur längs det statliga vägnätet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra planeringen och genomförandet av statliga cykelinvesteringar samt se över finansieringen, så att avsatta medel används effektivt och krav på kommunal medfinansiering inte i onödan hindrar angelägna cykelvägar, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Frihet handlar om människors möjlighet att forma sina egna liv. Att kunna cykla säkert till skolan, arbetet, fritidsaktiviteter eller kollektivtrafiken ger människor större självständighet och fler valmöjligheter. Det är också en fråga om barns frihet att röra sig

på egen hand, bygga hälsosamma och hållbara vanor samt om trafiksäkerhet och om att hela Sverige ska kunna leva.

Ändå saknas säkra och sammanhängande cykelvägar på många håll i landet. Särskilt problematiskt är det längs statliga vägar utanför tätort där hastigheter oftast är höga och mängden trafik gör cykling i blandtrafik olämplig.

Riksrevisionen konstaterade i rapporten Statens arbete med att förbättra förutsättningarna för cykeltrafiken (RiR 2025:11) att statens insatser inte varit tillräckligt effektiva. Granskningen pekar bland annat på brister i sammanhängande cykelinfrastruktur och rättsliga hinder för att bygga friliggande statliga cykelvägar.

Granskningen visar också på problem med att omsätta planerade investeringar i verkligheten. Under 2018–2023 uppnåddes endast 53 procent av den planerade investeringstakten i den nationella cykelpotten. För cykelåtgärder i länsplanerna beräknades motsvarande andel till 46 procent under 2022–2025. Trafikverket har bland annat pekat på att det saknats tillräckligt färdiga utredningsunderlag för att genomföra fler cykelåtgärder. Det visar att det inte räcker att avsätta pengar, projekten måste också kunna planeras och genomföras.

Ett konkret exempel finns i Mölndal. Längs Hällesåkersvägen behövs en säker gång- och cykelförbindelse mellan Hällesåker och Lindome. När en väg är statlig samtidigt som människors behov av säkra vardagsresor är lokala kan ansvarsfördelning, prioriteringar och finansiering försvåra genomförandet och det blir ingen cykelbana alls. Resultatet blir att människor får sämre möjligheter att välja cykeln, barn kan inte på ett säkert sätt ta sig fram och tillbaka till skolan på egna ben. Vältrafikerade landsvägar hindrar trots att avstånden egentligen borde göra cykeln till ett bra alternativ.

Detta är inte bara en lokal kommunal angelägenhet. Problemen med statlig cykelinfrastruktur finns i hela landet. Enskilda kommuner ska inte stoppas att ge sina kommuninvånare säker cykelinfrastruktur med bra och strategiska cykelstråk över hela kommunen, för att Trafikverket inte lyckas planera sin utbyggnad tillräckligt väl på de vägar som staten ansvarar för i kommunen.

Regeringen bör se över väglagen och dess tillämpning så att staten får bättre möjligheter att bygga friliggande cykelvägar där de ger störst nytta för säkerhet, tillgänglighet och framkomlighet. Trafikverkets ansvar för cykeltrafikens grundläggande framkomlighet behöver samtidigt tydliggöras.

Även planeringen och finansieringen måste fungera bättre. När avsatta medel inte omsätts i genomförda cykelvägar går potentiella trafiksäkerhetsvinster och

samhällsnytta förlorade. Regeringen bör därför säkerställa att cykelprojekt förbereds i tid och att finansieringsmodellerna utformas så att kommunernas ekonomiska förutsättningar inte i onödan avgör om angelägna cykelstråk blir verklighet.

Vi kan inte bygga cykelvägar överallt men på fler ställen med stora behov. Vi måste undanröja onödiga hinder och använda samhällets resurser där de gör störst nytta. En fungerande cykelinfrastruktur ger fler barn friheten att ta sig till och från skola och fritidsaktiviteter på egna ben, stärker människors frihet, förbättrar trafiksäkerheten och gör det lättare att kombinera cykling med kollektivtrafik.

Friheten att välja cykeln måste finnas i hela Sverige. Staten bör ta ett tydligare ansvar för att den möjligheten blir verklighet.

Hanna Schölander (L)